

D E L A M P

24 juli 1995

1.

MEVR. K.

wat is dat?

K.

zie je dat niet?

MEVR. K.

een lamp

K.

ik ben er weer

MEVR. K.

dat zie ik

hoe kom je aan die lamp?

K.

gekocht

vind je hem mooi?

hij is voor jou

MEVR. K.

hij is afschuwelijk

K.

ze hebben daar niet zoveel keuze

ik ben zo blij dat ik weer bij je ben

ben je niet trots op me?

MEVR. K.

ik heb gehoord hoe moeilijk het was

K.

dat viel wel mee

we hebben het gered

alles gedaan wat nodig was

moreel en militair

MEVR. K.

je moet bang zijn geweest

K.

dat viel echt reuze mee

MEVR. K.

ieder mens zou bang zijn

K.

ik niet

MEVR. K.
dat geloof ik niet

K.
ik heb m'n plicht gedaan

MEVR. K.
je bent niet veranderd

K.
nee
gelukkig maar
ben je niet blij me te zien?

MEVR. K.
natuurlijk

K.
gelukkig

MEVR. K.
je moet kapot zijn

K.
ook dat valt best mee

MEVR. K.
wat wil je?

--

K.
naar bed
met jou
ik ben zo blij
zo moe
zo moe en blij

MEVR. K.
ik wil het niet

K.
wat?

MEVR. K.
dat je bij me slaapt

K.
ben je boos?

MEVR. K.
slaap eerst je roes maar uit
goedenacht
(vertrekt)

K.
welkom thuis
(gaat liggen op de bank, doet de lamp aan)

zo lelijk is hij niet

LAMP UIT

2.

LAMP AAN

*(K.valt in slaap, serie korte snelle droombeelden, alles door elkaar
geluid: rijdend door het landschap met Dutchbat voertuigen
MLADIC langzij met een sigaret)*

Is this for my wife - ?

Is this for my wife - ?

LAMP UIT

3.

LAMP AAN

(K. schrikt wakker)

MEVR. K.

wat is er?

waarom schreeuw je?

K.

deed ik dat?

MEVR. K.

hoorde je dat schreeuwen niet?

K.

nee

ik sliep

MEVR. K.

had je een nachtmerrie?

K.

schreeuwen

heb ik niet gehoord

MEVR. K.

wil je toch bij mij in bed?

K.

hoeft niet hoor

MEVR. K.

slaap lekker dan

goedenacht

K.

merci

LAMP UIT

(K. kan niet meer slapen, zet de televisie aan, zet de televisie uit, probeert weer te slapen, maar dat lukt niet, hij is onrustig, kijkt naar de lucht, er drijft een wolk voorbij)

4.

LAMP AAN

K.

we hebben de moslims
netjes begeleid
meer konden we niet doen
alles in goed overleg

MEVR. K.

kun je niet slapen? wil je een glaasje melk?
met een krentenbol erbij?

K.

ook in een oorlog
die de onze niet is
staan wij ons mannetje

MEVR. K.

een krentenbol
met kaas
of jam
of katenspek

K.

doe maar allemaal

MEVR. K.

wil je ook appeltaart?
ik zag je op de televisie

K.

ben je trots op mij?

MEVR. K.

je bent vernederd door die Joegoslaaf

K.

de generaal deed zijn plicht
hij is een vakman

MEVR. K.

net als jij

K.

fijn dat jij dat ook zo ziet

MEVR. K.

hij schreeuwde tegen je

K.

ik bleef beleefd

geen centje pijn

MEVR. K.

en je loog

K.

hoe kom je daar nu bij?

MEVR. K.

je loog over ons

K.

natuurlijk niet

MEVR. K.

je hebt gezegd dat je kinderen hebt
en dat je ze terug wilde zien

K.

o dat

(piano solo)

MEVR. K.

waarom zei je dat?

K.

uit beleefdheid

MEVR. K.

lieg jij uit beleefdheid?

K.

dat was tactiek

MEVR. K.

waarom lieg jij over onze kinderen?

K.

het spijt me maar ik dacht - -

MEVR. K.

de hele wereld heeft het gezien

K.

denk je dat ik alleen met jou bezig was?
ik was verantwoordelijk
voor meer dan drie honderd man

MEVR. K.

ik ga weer naar bed
slaap wel

(naspel: rammelende akkoorden. K. gaat slapen: beeld - begin droom)

5.

(Footage sound uit Hotel Fontana: tolken-gemompel, lopende camera's, geschuif met stoelen, kopjes en lucifers)

MLADIC/KOOR

Are you married? Do you have a wife and children?

K.

I have two children

MLADIC/KOOR

How long have you not seen them?

K.

Half a year.

MLADIC/KOOR

And you would like to see them?

K.

I beg your pardon?

MLADIC/KOOR

You would like to see them?

K.

Oh, yes ofcourse.

MLADIC/KOOR

My soldiers you killed today had the same wish.

(instrumentaal naspel: stemmige piano akkoorden in wandeltempo met gaten en koor stukjes en onweer)

6. INTIEM

(Mevr. K. bezoekt K. op de bank)

MEVR. K.

ik ben ook slapeloos
kan ik iets voor je doen?
de stress zit in je lijf
kom maar

(Ze probeert hem te bevredigen, maar het lukt niet)

MEVR. K.

probeer dan maar weer te slapen
ik ga weer naar mijn eigen bed
(vertrekt)

7.

K.

hoe laat is het?

MEVR. K.

nog midden in de nacht

K.

ik voel me zo slap

MEVR. K.

je bent uitgehongerd

K.

er was veel te weinig proviand daar in -
hoe heet het -

MEVR. K.

Srbreníca

K.

Potoča -
Potoča -
Potočari
Potočari

MEVR. K.

wil je soms een kopje soep?

K.

sliep jij ook nog niet?

MEVR. K.

ik keek naar de herhaling van het NOS journaal
het valt gelukkig mee
met de doden

K.

twee van het bataljon

MEVR. K.

negen werd gezegd
op de televisie

K.

negen moslims
ja ja ja

MEVR. K.

dat zijn ook mensen toch

K.

is dit kippensoep?

MEVR. K.

vermicelli

K.

het is goddelijk

MEVR. K.

wil je meer?

K.

het spijt me dat ik
over onze kinderen enzo

MEVR. K.

begrijp je waarom mij dat
zoveel pijn doet?

K.

ja ja ja - waarom dan?

MEVR. K.

omdat jij er nooit was
op het moment supreme
was jij altijd op kazerne

K.

o dat

MEVR. K.

en nu is het te laat

K.

ik snap wat je bedoelt

het landsbelang gaat voor
maar gisteren toen ik vanuit de lucht
ons land zag
dacht ik ook aan jou: mijn vrouw
mijn land
ik hou van jullie allebei

MEVR. K.

ik ga het weer proberen

K.

kan ik nu
niet weer bij jou?

MEVR. K.

begrijp jij dan echt niet wat ik voel?

K.

slaap wel

8.

***(K. probeert te slapen, maar het lukt niet, zet de televisie aan.
geluid: de situatie op de compound)***

MLADIC

slaapt de overste hier op de bank?

K.

ik slaap niet

ik kijk

(MLADOC en K. kijken samen naar de televisie)

MLADIC

wie is dat?

K.

mijn generaal (Couzy)

MLADIC

hij beweert dat het geen genocide was

K.

dat was het toch ook niet

MLADIC

dan onderschat je me

mooie vrouw heb je

voor haar leeftijd

wat vindt ze van mijn cadeau?

K.

wat?

MLADIC

van die lamp?

K.

heel mooi

MLADIC

je liegt

waarom lieg jij zoveel

K.

dat doe ik niet ***(doet de lamp uit)***

MLADIC *(doet de lamp aan)*

welles

K. *(doet de lamp uit)*

nietes

MLADIC (doet de lamp aan)

welles

K. (doet de lamp uit)

nietes

MLADIC (doet de lamp aan)

welles

K. (doet de lamp uit)

nietes

9.

K.

wat is dat?

MEVR. K.

koffie

K.

is het al dag?

MEVR. K.

bijna

K.

mag ik een boterham erbij
en ook een omelet

MEVR. K.

ik zag Couzy

K.

mijn generaal

MEVR. K.

bij Nova
het werd de hele nacht herhaald
het is geen genocide zei hij

K.

als hij het zegt
dan is dat zo

MEVR. K.

toch wordt het kennelijk gedacht

K.

wat -

MEVR. K.

van die genocide

K.

genocide?
dan had ik dat toch moeten zien

MEVR. K.

jij doet alsof het je allemaal niet raakt

K.

heb je nog een omelet?

MEVR. K.

nee

===

K.
wat, nee?

MEVR. K.
ben jij wel een mens?
wat gaat er in jou om?

K.
ik heb honger

MEVR. K.
ik zag die lamp op de teevee

K.
dat kan niet

MEVR. K.
het is de hele nacht herhaald
je zei dat je hem had gekocht

K.
heb ik dat gezegd?

MEVR. K.
maar je hebt dat ding van hem gekregen

K.
van wie?

MEVR. K.
van die Joegoslaaf!
die schurk ik zag het op teevee

K.
is dat is dat zo?

mevr. K.
ja ik zag
je dankte hem expliciet

K.
o ja

mevr. K.
ik zag het zelf

===

K.
nu weet ik het weer
het was een kado

MEVR. K.
van hém, voor jóu

K.

en voor jou
dat heb ik nog gevraagd

MEVR. K.

neem jij zoiets van zo'n gangster aan?

K.

hij is mijn meerdere

MEVR. K.

moeten we met jou de oorlog winnen?
iedereen heeft nu gezien hoe laf jij bent
hoe kan ik me met jou nog vertonen?
je gaf me al geen kinderen
geef me dan op z'n minst
een man waarop ik trots kan zijn

K.

ben je dat dan niet?

MEVR. K.

nee
ik heb nagedacht vannacht
en ik ga bij je weg

K.

jij gaat niet weg!
blijf hier!

MEVR. K.

jij bent hier niet de commandant (*vertrekt*)

10. - OORLOG

MLADIC

het is oorlog

K.

wat - ?

MLADIC

ze wil niet meer
dat zie je toch?
en jij hangt de onschuld uit
je schijt in je broek
voel maar hoe het langs je benen loopt
Jij bedondert jezelf
maar de natuur bedrieg je niet
als je geen kinderen hebt moet je ze maken
daar moet je een man voor zijn
anders lopen ze weg
net als de bondgenoten

(K. kijkt naar de lucht, er drijft een wolk voorbij)

MLADIC

jij hoopt nog steeds op redding uit de lucht
maar de goden hebben besloten
jou niet te steunen
Amerika heeft mijn kant gekozen
het komt iedereen beter uit
ik voorspel je
de hemel blijft leeg

K.

de NAVO komt zo
en zal jullie verpletteren

(trekt de pianist van de piano en speelt pianosolo, de pianist staat naast de piano te wachten tot het voorbij is)

K. (terwijl hij piano speelt)

zestig toestellen draaien warm
boven de Adriatische zee
bij het aanbreken van de dag worden jullie
allemaal uit je laarzen geblazen
binnen tien minuten
ziet de wereld er anders uit

MLADIC

jij bent een waardeloze pianist
je mist het vuur
de precisie
neem een voorbeeld aan hem
zijn handen zijn ratelend geweren
zijn vingers spijkerhard
die vuren en schieten nooit mis
en weet jij hoe dat komt?

omdat hij een Serviër is
een Serviër kan spelen
jij niet
jij bent niet alleen een waardeloze commandant
maar ook een waardeloze pianist
maar we kunnen ook zonder
zonder pianist
zonder muziek

K.
don't shoot - -
don't shoot - - -

SCENE 11.

MLADIC
zie je die mannen
kijk
waar gaan die mannen heen?

K.
welke mannen?

MLADIC
ze stappen in de bus
heb jij die bussen niet besteld?

K.
welke bussen?

MLADIC
die zou jij toch regelen
via Nicolai
dat heb je me toegezegd

K.
dat weet ik niet meer

MLADIC
waar gaan die mannen naartoe?

K.
weet ik niet

MLADIC
ze gaan naar rechts
de vrouwen gaan naar links
alle mannen naar rechts
wat gaan ze daar doen?

K.
dat weet ik niet

MLADIC

je liegt

K.

ik weet het niet

MLADIC

je houdt je van de domme
je wilt het niet weten
je ontkent alles
je liegt
je speelt vals
jij bent echt geen knip voor je neus waard
hebben ze je daar op uitgezocht?
om de internationale gemeenschap te representeren
is de grootste onbenul het meest geschikt

en dat verwende groepje mannen en vrouwen van jou
die geen flauw benul hebben in welke film ze staan
en na een weekje honger al beginnen te piepen
en maar zwaaien met hun klapperpistooltjes
waarmee ze veertigduizend Turken willen beveiligen

het wordt mij wel heel makkelijk gemaakt
met die zogeheten vredesmissie van jou
het was toch een vredesmissie
of heb ik dat verkeerd begrepen?

jullie zouden toch dekking krijgen als het moest
speur de hemel maar af overste
ziet ge al iets komen?

--

mooie bondgenoten
als het er echt op aankomt
denkt iedereen alleen maar aan zichzelf
eigen volk eerst
dat geldt toch voor jou net zo goed
en voor die jongens van jou?
of zijn jullie wél tot offers bereid?

wat kunnen jou die moslims schelen?
heb je enig besef van wie je hier staat te verdedigen
met je pijl en boog en je cowboyrevolver
welke god wil dat jij hier moslims gaat verdedigen?
een van hen heeft zelfs een van jouw mannen te grazen genomen
heb je zijn ouders het slechte nieuws al gebracht?

je hoeft echt geen medelijden te hebben met die Turken
die horen hier helemaal niet
die zijn volkomen de weg kwijt

en afschuwelijk agressief
geitenneukers zijn het die wij al eeuw na eeuw bevechten
en nog zijn ze hier niet weg

--

ik ben bereid om mijn leven te geven
voor de vrijheid van Servië

ik neem de verantwoordelijkheid
om de opstand te leiden
en de levens van duizenden terug te betalen
die in dit gebied zijn gevallen
al eeuwen

wij hebben de Turken overleefd
de Oostenrijkers, de Bulgaren
heb jij enig benul van die overlevingsstrijd?

heb jij geen idealen?
ik heb niet de indruk als ik je zo zie
een mond vol tanden heb je wel
tot het geringste offer nog niet bereid
terwijl het toch oorlog is
oorlog! - weet jij wel wat dat is?

jij redt liever je eigen luxe leven
je moet nog met pensioen vergeet dat niet
met ruzie schiet je niks op
dus zit je diensttijd uit en mekker niet

ik begrijp eigenlijk niet wat jij hier doet
heb je grotere belangen?
welke heer wil jij dienen?
volgens mij ben je er ingeluisd
iedereen wil van die enclaves af
anders komen we nooit tot een vredesakkoord
met voor iedereen aanvaardbare grenzen
ben jij een militair?
dan weet je net zo goed als ik
dat alle grenzen van Europa
ook die van jouw eigen luilekkerland
getekend zijn met bloed
vrede dwing je niet af met beleefdheidsgebaren
maar met lijkenzakken en massagraven

welkom in de Servische republiek!
hoeveel moslims lopen hier nog rond?
heb jij ze geteld?
jij gaat mij helpen
samen hebben we het gebied in een paar dagen leeg
dat is voor iedereen win-win
daarna vliegen jullie snel naar huis
voor wat hoort wat
'niets komt voort uit niets'
heb je Shakespeare gelezen
elke goede strateeg heeft Shakespeare gelezen
maar jij kijkt wazig uit je ogen

het is heel eenvoudig
we zetten jullie op rantsoen en rukken op
geen voedsel meer, geen diesel, niets
voor de zekerheid neem ik een paar mannetjes van jou in gijzeling
hoeveel lijkenzakken heb je bij je?
dertig heb je er zeker wel nodig

wie schrijft hier geschiedenis - jij of ik?

toestemming voor zo'n offer krijg je niet

zo'n offer breng jij niet
dan krijg je last van binnenlandse politiek
en dat wil niemand
ruzie aan het thuisfront
ook al staan er mensenrechten op het spel

wat hebben jullie toch met mensenrechten?
internationale verdragen zijn zwak
en volkomen oninteressant
jullie overschatten de mens
een armzalige zak met botten
die denkt dat hij heel wat is
zolang hij leeft

waar zijn de bussen - ?
die zou je toch regelen?
waar blijven die bussen - !?
je weet toch wat ik ga doen
dat voelt een militair aan z'n water
heb jij zitten slapen bij de geschiedenisles?
jij gaat toch wel eens naar de film?
naar een nazifilm?
of iets met ridders?
nou - ?
dan weet je dus wat ik ga doen
nou? - wat ga ik doen?
ik ga voorkomen dat - -
de moslims zich voorplanten
van de vrouwen blijf ik af

de jonge vrouwen laat ik aan mijn manschappen
als beloning voor hun inspanningen
de oudjes laat ik janken tot ze stikken in hun verdriet
en de kinderen? dat vraag jij je natuurlijk wel af
als vader zijnde
de kindjes mogen toekijken
ze mogen het allemaal aanzien
alles wat hier gebeurt
zodat ze later nog iets hebben
om aan terug te denken

zullen we het zo afspreken?

jij hebt ook nog een paar van die islamisten aan je rokken hangen
we werken hier niet met privileges
ik heb lijsten gekregen van de majoor
het zijn er toch nog 239
je weet precies wie ik bedoel
je levert ze een voor een aan me uit
meer vraag ik niet van je
ter afronding van deze vredesmissie

uit naam van de beschaving
daarna mag jij vertrekken
met die soldaatjes van jou
die kindsoldaatjes
waak maar goed over je kroost, moeder overste

mis je je vrouw?
ze zal ondertussen wel liggen te verlangen
naar wat heldenmoed tussen haar benen
en al die vrouwtjes van die soldaatjes van jou
ze roepen allemaal in koor
kom thuis, kom thuis

je ziet er hondsmoe uit
luister je nog wel?
of vliegen mijn woorden het andere oor weer uit

het valt je allemaal niet mee
jij denkt misschien dat oorlogsvoering
een kwestie is van protocollen
gedachteloos gehoorzamen
binnen een gegeven hiërarchie
met een beetje beleefdheid
en ontkennen
komen we er wel doorheen

maar het is een vieze stinkende oorlog
waak is de motor van de geschiedenis
zuivering moet radicaal
anders werkt het niet
de dood is een grens
de enige die we respecteren
heb jij mensen zien sterven?
hoeveel mensen heb jij in je leven gedood?
hoeveel heb jij er verloren?
weet jij wat huilen is?
ik heb ook kinderen net als jij
en ik heb er vorig jaar één verloren
ze stierf aan een kogel uit dit pistool
niet uit mijn hand want ik hield van haar
dat zijn dingen die hier gebeuren

het is een keuze
of je wint of je verliest
wij leven op kosten van de doden
dat is een oude waarheid
die nog altijd geldt

ik dank je vriend
voor je aandacht voor je tijd voor je steun
ik ga het helemaal goed met je maken
kijk eens hier **(geeft hem een ingepakt kado)**
deze hier is voor jou
voor jou en je vrouw
voor de moeite
voor de mooie samenwerking

en de collegialiteit
veel dank ook aan de generaals
Nicolai
Couzy
Voorhoeve
of hoe ze ook allemaal heten

ik zou het geen genocide noemen
het is een eenvoudige vorm van wraak
alsjeblieft

K.
nee dank u

MLADIC
neem van mij dit pakje aan

K.
ik dank u beleefd

MLADIC
als jij beleefd bent neem je nu dit pak
en naar goed Servisch gebruik
gooien we er een borrel achteraan

K.
ik drink niet tijdens mijn werk
en ik neem geen relatiegeschenken aan

MLADIC
jij neemt nu dit pakje aan!
dat is een bevel!

K.
stuur het maar op naar Den Haag
of New York

MLADIC (*pakt z'n pistool*)
neem het aan

K.
als u er op staat

MLADIC
pak het uit

K. (*haalt er een lamp uit*)
hij is afschuwelijk

(*MLADIC lacht*)

K.
wie denk jij dat je bent Ratko Mladic
jij speelt het vuilste spel
met mij
en met de hele wereld

ik ben hier degene die het spel bepaalt
en ik neem wraak
namens alle doden

MLADIC

trek de stekker er maar uit

(licht uit)

SCENE 12 -

(Langzaam gaat het licht weer aan. K. staat met de lamp in z'n handen. Mevr. K. neemt hem over en zet hem terug op de plek waar hij stond. K. zit met wijdopen ogen op de rand van de bank. Mevr. K. gaat naast hem zitten en houdt hem vast. De pianist zit weer aan de piano te spelen.)

MEVR. K.

rustig maar
je bent veilig
niemand neemt jou iets kwalijk

MEVR. K.

ieder mens heeft recht
op een zwak moment

(K. kan niets meer uitbrengen, ziet beelden uit Bosnië: een mensenmassa die naar de bus loopt, dan een beweging langs bossen, open veld, met uiteindelijk de executies: mannen met armen op de rug gebonden, ze lopen naar voren en vallen om. Dan zwart.)

FIN

EINDE

THE END

